

Blå Kors sitt innspill til Regjeringens forslag til rusreform

Blå Kors støtter **en** rusreform med hovedintensjon om å gå fra straff til hjelp. Rusavhengige trenger hjelp og behandling, ikke straff. Vi er opptatt av at alle mennesker skal behandles med verdighet og at stigma og fordommer overfor mennesker med rusavhengighet bygges ned. Videre mener vi at norsk ruspolitikk må være kunnskapsbasert og at forebygging må stå helt sentralt.

Men, Blå Kors er imidlertid svært bekymret for de signaler vi får fra ungdomsmiljøer og deler av den alminnelige opinion. Mange oppfatter at det med forslaget vil være lov å bruke narkotiske midler i de mengder som regjeringen foreslår. Vi mener forslaget ikke godt nok tar inn over seg denne faren.

Norsk ruspolitikk er i all hovedsak en suksess. Vi har svært få som bruker narkotiske stoffer sammenliknet med andre europeiske land, og vi har jevnt over et godt lavterskel- og behandlingstilbud. Vi må holde fast ved det som fungerer i denne politikken; forbud, tilgjengelighet, lav sosial aksept for bruk, helsevesenets behandlingstilbud og midler til forskning. Samtidig skal vi videreutvikle de delene av feltet som kan forbedres. Men, grunnprinsippet i framtidens ruspolitikk bør stå fast; Det er alltid bedre å forebygge enn å reparere.

Blå Kors har følgende hovedinnvendingene til regjeringens forslag til ny rusreform:

- **Forebyggende innsats** gjennom forpliktende og helhetlig oppfølgingsløp for barn og unge, samt andre sårbare grupper, **må styrkes betydelig.**
- Det må **utredes bedre** hvordan kommunene skal kunne følge opp og det er behov for øremerkede ressurser til oppfølging i kommunene. Rådgivningstjenesten trenger **tydelige kompetansekrav.**
- Politiet må sikres **riktige verktøy** og det må utredes bedre.
- Det er helt avgjørende at det iverksettes **evaluering og uavhengig følgeforskning** fra første dag på effektene av reformen.

Forebyggende innsats gjennom forpliktende og helhetlig oppfølgingsløp for barn og unge, samt andre sårbare grupper, må styrkes betydelig.

Blå Kors mener tidlig intervensjon er helt vesentlig for å forebygge utvikling av avhengighet og skadelig bruk, både blant barn og unge, men også sårbare rekreasjonsbrukere som familier og gravide. Vi understreker derfor behovet for en **betydelig mer forpliktende og helhetlig** oppfølgingsplan. De som jobber tettest med unge med begynnende rusproblemer, som for eksempel helsesykepleierne og politi, mener det å møte bare én gang hos en ruskonsulent er altfor lite for å få til motivasjon for endring. Den portugisiske avkriminaliseringsmodellen har pålegg om plikt til oppmøte til flere timer hos helsetjenesten. Blå Kors mener **ett pliktoppmøte er altfor for svakt**, da det er stor sannsynlighet for at en trenger flere oppmøter for å avklare behov for, og vilje til, eventuell videre hjelp. Vi frykter derfor at de som virkelig trenger hjelp vil falle utenfor. Vi har også en bekymring knyttet til at

helselovgivningen har en lavere myndighetsalder, 16 år. Foreldre vil dermed ikke involveres etter fylte 16 år, utover det første møtet hos rådgivningsenheten.

Det vil også være helt nødvendig å bruke **betydelige ressurser** på tydelig kommunikasjon i samfunnet for **å understreke at illegale** rusmidler fortsatt er ulovlig og at dette ikke er en legalisering av for eksempel cannabis, som av mange i dag oppfattes som et legalt rusmiddel.

Det må utredes bedre hvordan kommunene skal kunne følge opp og det er behov for øremerkede ressurser til oppfølging i kommunene. Rådgivningstjenesten trenger tydelige kompetansekrav.

Denne reformen blir omtalt som den viktigste sosialpolitiske reformen på veldig lenge. Det er derfor et paradoks at det ikke er foreslått øremerkede midler til kommunene, noen nye helsetjenester eller tiltak for rusavhengige. Vi frykter at hvis den kommunale rådgivningstjenesten ikke blir velfungerende, og med nok ressurser, blir prisen høy å betale for mange. Derfor må Stortinget nå sørge for at dette blir en **forebyggings- og behandlingsreform**, hvor **spesielt de yngste** blir ivaretatt med riktig behandling på et tidlig tidspunkt. Det vil være kommunene som skal følge opp pålagte samtaler med personer som politiet kommer i kontakt med i forbindelse med beslag. Forslaget viser ikke hvordan kommunene skal kunne følge opp en slik viktig og avgjørende funksjon. Blå Kors mener derfor at dette ikke er godt nok utredet.

Det bør stilles **tydelige og like kompetansekrav** til innholdet i rådgivningstjenesten i kommunen, for å hjelpe personen best mulig og avdekke eventuelle behov for videre hjelp. Dette vil også redusere forskjellene som vi ser i dag knyttet til for eksempel ruskonsulenter i ulike kommuner. Vi frykter også at begrepet «ha tilgang til» medisinsk faglig personell etc. er for svakt i denne sammenheng.

Politiet må sikres riktige verktøy og det må utredes bedre.

Blå Kors mener at politiets samlede virkemidler for å avdekke bruk og besittelse, dokumentasjon og bevisførsel og reaksjoner **må utredes bedre** for å oppnå formålet, «fra straff til helsehjelp». Dette er virkemidler som i forslaget ser ut til å være **svært svekket**, for eksempel inn mot barnevernet. Vi frykter at antall bekymringsmeldinger vil gå kraftig ned og at mange barn og ungdommer ikke vil bli fanget opp.

Det er helt avgjørende at det iverksettes evaluering og uavhengig følgeforskning fra første dag på effektene av reformen.

Dette er en så stor og inngripende reform at Blå Kors allerede nå etterlyser at det må følge med øremerkede **midler til evaluering og uavhengig følgeforskning** på effektene av denne reformen. Et slikt følgeforskningsoppdrag må ha så omfattende mandat at man makter å favne over flest mulig aspekter ved reformen. I tillegg må det tas høyde for å gjøre **raske endringer** hvis en ser utilsiktede følger som en følge av reformen.

Til slutt

Vi lever i en tid med betydelig usikkerhet knyttet til hva som dukker opp etter pandemien av blant annet økt utenforskap, økt fattigdomsproblematikk og økte rusutfordringer som vil ramme kommunene hardt. Det er derfor viktig at Stortinget nå bruker den tiden som trengs for å komme frem til en god løsning på denne reformen.